

प्रदेश समपूरक अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

मन्त्रपरिषद्बाट स्विकृत मिति: २०७५ मंसिर २८ गते

प्रस्तावना: प्रदेश सरकारले स्थानीय तहलाई समपूरक अनुदान प्रदान गर्न प्रदेश वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७५ को दफा १० बमोजिम प्रदेश सरकारले देहायको कार्यविधि बनाएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यो कार्यविधिको नाम "प्रदेश समपूरक अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५" रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा :** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

(क) "ऐन" भन्नाले प्रदेश वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७५ सम्झनुपर्छ।

(ख) "मन्त्रालय" भन्नाले आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय सम्झनुपर्छ।

(ग) "प्रदेश" भन्नाले गण्डकी प्रदेश सम्झनुपर्छ।

(घ) "स्थानीय तह" भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिका सम्झनुपर्छ।

(ङ) "समपूरक अनुदान" भन्नाले प्रदेश वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७५ को दफा ६ बमोजिमको अनुदान सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२

अनुदान प्रदान गरिने क्षेत्र, आधार तथा आयोजनाको छनौट

३. **समपूरक अनुदान प्रदान गरिने क्षेत्र:** (१) प्रदेश सरकारले स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने देहायका पूर्वाधार विकास सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमको लागि समपूरक अनुदान प्रदान गर्न सक्नेछ:-

- (क) सडक सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमहरूमा स्थानीय तहको सदरमुकामबाट वडाको केन्द्रसम्म जोड्ने सडक तथा गाउँ वस्तीबाट हाटबजार पुग्ने खालका ग्रामिण सडक, आकाशेपुल तथा पदमार्ग सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम,
- (ख) शितभण्डार, बधशाला निर्माण
- (ग) पर्यटकीय पूर्वाधार विकासमा सम्बन्धी आयोजनाहरू,
- (घ) विद्युतसेवाबाट बञ्चित रहेका क्षेत्र र समुदायमा विद्युत सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने योजना तथा कार्यक्रम, वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धी कार्यक्रम
- (ङ) औद्योगिक ग्राम, खेल मैदान, ल्याण्डफिल्ड साइट निर्माण तथा फोहोर व्यवस्थापन
- (च) पुलपुलेसा तथा झोलुङ्गे पुल सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम,
- (छ) सिंचाई सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमहरू,
- (ज) संघीय सरकारसँग साझेदारी कार्यक्रममा सञ्चालन भएका आयोजनाहरूको लागि पूरक अनुदान

४. समपूरक अनुदान प्रदान गरिने ढाँचाहरू: (१) पूर्वाधार विकास सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमहरूमा स्थानीयतहले समपूरक अनुदान माग गर्दा दफा ३ मा उल्लेख भएका क्षेत्रहरू मध्ये कुनै एक क्षेत्रमा माग गर्न सक्नेछन।

(२) समपूरक अनुदान उपलब्ध गराउँदा प्रस्तावित योजनाको कुल लागतको अनुपातका आधारमा प्रदान गरिनेछ।

(३) आयोजनाको प्रकृति, प्राथमिकता, आवश्यकता, प्राप्त हुनसक्ने सम्भाव्य उपलब्धी, दीगोपना आदिको आधारमा कूल लागतको बढीमा पचास प्रतिशत सम्म रकम प्रदेश सरकारले समपूरक अनुदानको रूपमा प्रदान गर्न सक्नेछ।

(४) स्थानीय तहले आयोजनाको कूल लागत सहभागितामा स्थानीय तह, सामुदायिक संघ संस्थाले जुटाउने नगद, वस्तुगत र श्रमसहभागिता समेतलाई गणना गर्न सकिनेछ।

५. समपूरक अनुदान प्रदान नहुने : (१) दफा ३ मा जुनसुकै कुरा लेखेको भएतापनि देहायका प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रमका लागि समपूरक अनुदान उपलब्ध गराइने छैन :-

- (क) राजनीतिक दल विशेष तथा धार्मिक उद्देश्य परिपूर्ति हुने प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रम,
- (ख) तलब, भत्ता, मसलन्द लगायतका साधारण खर्च तथा ऋण भूक्तानीका योजना तथा कार्यक्रम,
- (ग) सीमित वर्ग, व्यक्तिगत तथा पारिवारिक रूपमा मात्र फाइदा पुग्ने प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रम,
- (घ) राष्ट्रिय एकता, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा सामाजिक सद्भावमा खलल पुग्ने प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रम,
- (ङ) घाटा बजेट पूर्ति गर्ने योजना तथा कार्यक्रम,
- (च) वातावरण संरक्षणमा प्रतिकूल प्रभाव पर्ने खालका योजना तथा कार्यक्रम,
- (छ) अन्य अनुदान तथा स्रोतबाट सञ्चालनमा रहेका योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरो पर्ने गरी माग भएका योजना तथा कार्यक्रम,
- (ज) कूल लागत रु. एक करोडभन्दा कम र रु. तीनकरोड भन्दा बढीका योजना तथा कार्यक्रम ।

६. योजना तथा कार्यक्रम छनौट: (१) स्थानीय तहले समपूरक अनुदानबाट संचालन गर्ने योजना तथा कार्यक्रमको छनौट गर्दा ऐनको दफा ६ को व्यवस्था अनुसार पूर्वाधार विकास सम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम योजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्दा स्थानीय तहको आफ्नै स्रोतबाट तथा समानीकरण, ससर्त र विशेष अनुदानबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रम तथा विगतमा सम्पन्न भएका योजना तथा कार्यक्रमसँग दोहोरो नपर्ने गरी छनौट गर्नु पर्नेछ ।

(३) योजना तथा कार्यक्रमको छनौट गर्दा त्यसको आवश्यकता, औचित्यता, दीगोपना, सोबाट लाभान्वित हुने सम्भाव्य जनसंख्याको प्रतिशत तथा प्राप्त हुने उपलब्धीको ठोस आंकलन आदिको विश्लेषण गर्नु पर्नेछ ।

(४) योजना तथा कार्यक्रमको छनौट गर्दा स्थानीय तहको सम्बन्धित सभाको बहुमतले अनुमोदन गर्नु पर्नेछ।

(५) स्थानीय तहबाट माग गरिएका आयोजनाको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार भएको र जग्गा प्राप्ति सम्बन्धी प्रकृया पूरा भएको हुनुपर्नेछ।

(६) योजना तथा कार्यक्रमको छनौट गर्दा सम्बन्धित क्षेत्रका जनताको आयस्तर वृद्धि गर्ने, आधारभूत भौतिक पूर्वाधारको विकासमा सहयोग पुग्ने, गरिबी कम गर्न सहयोग पुग्ने, रोजगारी सिर्जनामा मद्दत पुग्ने र स्थानीय सीप, साधन र श्रोतको अधिकतम उपयोग हुने किसिमले छनौट गर्नु पर्नेछ।

७. निवेदन दिनु पर्ने: (१) स्थानीय तहले दफा ३ बमोजिमको क्षेत्रमा सम्पूर्ण अनुदान आवश्यक पर्ने भए प्रत्येक आर्थिक वर्षको पौष मसान्त भित्र अनुसूची बमोजिमको ढाँचामा देहायका विषयहरू खुलाई मन्त्रालय समक्ष निवेदन दिनुपर्नेछ:-

- (क) योजना तथा कार्यक्रमको आवश्यकता र औचित्यता,
- (ख) योजना तथा कार्यक्रमको ड्रइङ, डिजाइन, स्पेसिफिकेशन सहितको विस्तृत विवरण,
- (ग) योजना तथा कार्यक्रम सम्पन्न गर्न लाग्ने समय, लागत अनुमान र लागत सहभागिता व्यहोरिने अंशको विवरण,
- (घ) योजना तथा कार्यक्रमको लाभ लागत विश्लेषण विवरण,
- (ङ) योजना तथा कार्यक्रमबाट लाभान्वित हुने वर्ग क्षेत्र समुदाय र कूल लाभान्वित जनसंख्याको अनुपात,
- (च) योजना तथा कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि प्राप्त हुने सम्भाव्य प्रतिफलको मापनयोग्य विवरण,
- (छ) आवश्यकता अनुसार योजना तथा कार्यक्रमको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन।

(३) दफा ४ मा उल्लिखित ढाँचा अनुसार आयोजनाको कूल लागत रकम मध्ये स्थानीय तह र अन्य क्षेत्रबाट जुटाउनु पर्ने अंश रकम सम्बन्धित खातामा जम्मा भएको प्रमाण पेश गर्नु पर्नेछ।

(द) योजना तथा कार्यक्रम छनौट समिति: (१)स्थानीय तहले समपूरक अनुदानवाट संचालन गर्न दफा ३ बमोजिम प्रस्ताव भई आएका योजना तथा कार्यक्रमको छनौट गर्न मन्त्रालयमा देहाय बमोजिमको समिति रहनेछ:

(क) सचिव, अर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	संयोजक
(ख) उप सचिव, योजनाहेर्ने महाशाखा, मुख्य मन्त्री तथा मन्त्री परिषदको कार्यालय समेत सबै मन्त्रालय	सदस्य
(ग) उप सचिव, वित्त व्यवस्थापन महाशाखा, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	सदस्य
(ङ) उप सचिव, प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	सदस्य
(च) उप सचिव, बजेट योजना तथा कार्यक्रम महाशाखा, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	सदस्य सचिव

(२) समितिले उपदफा (१) बमोजिम योजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्दा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको अन्य स्रोतबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमसँग दोहोरो नपर्ने गरी छनौट गर्नु पर्नेछ

(३) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले योजनाको संभाव्यता, लागत, योजनाबाट प्राप्त हुने प्रतिफल वा लाभ, कार्यान्वयनका लागि आवश्यक भौतिक तथा वित्तीय क्षमता वा जनशक्ति, योजनाको आवश्यकता र प्राथमिकता जस्ता विषयहरूलाई आधार मानी अधिकतम उपलब्धी हासिल हुने योजनालाई प्राथमिकता दिई छनौट गर्नु पर्नेछ ।

(४) योजना तथा कार्यक्रमको छनौट गर्दा उपदफा (३) मा उल्लिखित विषयका अतिरिक्त सम्बन्धित क्षेत्रका जनताको आयस्तर वृद्धि गर्ने, आधारभूत भौतिक पूर्वाधारको विकासमा सहयोग पुग्ने, गरिवी कम गर्न सहयोग पुग्ने, रोजगारी सृजनामा मद्दत पुग्ने तथा स्थानीय सीप, साधन र श्रोतको अधिकतम उपयोग हुने योजनालाई प्राथमिकता दिई छनौट गर्नु पर्नेछ ।

(५) योजना तथा कार्यक्रम छनौट गर्दा योजनाको कुल लागतमा प्रदेश वा स्थानीय तह, नेपाल सरकार र अन्य स्रोतबाट व्यहोर्ने लागतको अनुपात विवरणको विश्लेषण गरी लागत सहभागितालाई समेत आधार लिनुपर्नेछ ।

- (६) समितिले आयोजना छनौटका लागि सूचक बनाउन सक्नेछ। यस्तो सूचकको निर्णय आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयले गर्नेछ ।
- (७) यस दफा बमोजिम योजना छनौट गर्ने कार्य प्रत्येक वर्षको फागुन मसान्तभित्र सम्पन्न गर्नु पर्नेछ ।

८. **आयोजना छनौट र कार्यान्वयन:** (१) दफा ७ बमोजिमको समितिको सिफारिसको आधारमा मन्त्रालयले सम्पूरक अनुदान प्रदान गर्ने आयोजना छनौट गर्नेछ ।

(२) मन्त्रालयबाट उपदफा (१) बमोजिम छनौट भएका आयोजना कार्यान्वयन गर्न स्थानीय तहलाई तीन दिनभित्र सूचना दिइनेछ।

(३) स्थानीय तहले उपदफा (२) बमोजिमको सूचना प्राप्त गरेको मितिले सात दिनभित्र कार्य प्रकृया अगाडि बढाउनुपर्नेछ ।

९. **आवधिक योजनामा समावेश गर्नु पर्ने:** स्थानीय तहले सम्पूरक अनुदानको माध्यमबाट कार्यान्वयन गर्ने योजना तथा कार्यक्रमलाई आवधिक योजनामा समावेश गर्नु पर्नेछ।

परिच्छेद-३

योजनाको संचालन, कार्यान्वयन तथा अनुगमन

१०. **अनुदान रकम खर्च गर्ने विधि र प्रकृया:**(१) स्थानीय तहले सम्पूरक अनुदान बापत प्राप्त रकम खर्च गर्दा देहायको प्रकृया अपनाउनु पर्नेछ:-

- (क) सम्पूरक अनुदान कार्य प्रगतिको आधारमा बढीमा तीन किस्तामा सोधभर्ना स्वरूप हस्तान्तरण गरिनेछ। यो रकम जुन योजना तथा कार्यक्रमको लागि प्राप्त भएको हो सोहि योजना वा कार्यक्रममा खर्च गर्नु पर्नेछ,
- (ख) स्थानीय तहले प्राप्त गर्ने सम्पूरक अनुदान बजेट तथा कार्यक्रममा समावेश गरेर मात्र खर्च गर्नुपर्नेछ,
- (ग) सम्पूरक अनुदान बापत प्राप्त रकम खर्च गर्दा प्रचलित प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन तथा प्रचलित सार्वजनिक खरिद कानूनको व्यवस्थाको पूर्ण पालना गरी मितव्ययी र पारदर्शी किसिमले खर्च गर्नु पर्नेछ। साथै यस्तो

अनुदानको रकम खर्च गर्दा उपभोक्ता समिति मार्फत खर्च गर्न पाईने छैन,

- (घ) सम्पूरक अनुदानबाट प्राप्त रकम अन्यत्र खर्च शीर्षकमा रकमान्तर गर्न पाईने छैन,
- (ङ) सम्पूरक अनुदानको रकमबाट तलब, भत्ता, मर्मत संभार, मसलन्द लगायतका प्रशासनिक खर्च, परामर्श सेवा आदिमा खर्च पाईने छैन,
- (च) सम्पूरक अनुदानबाट प्राप्त रकम आयोजना एवं कार्यक्रम सम्पन्न गर्नु पर्ने तोकिएको समयावधि भित्र खर्च गरिसक्नु पर्नेछ,
- (छ) सम्पूरक अनुदानबाट प्राप्त रकमको समयमै आन्तरिक र अन्तिम लेखा परिक्षण गराउनु पर्ने छ।

(२) सम्पूरक अनुदानबाट संचालनमा रहेका योजना तथा कार्यक्रमबाट सो योजना लक्षित उद्देश्य अनुरूप सञ्चालन हुन नसकेमा प्रदेश सरकारले स्थानीय तहलाई ध्यानाकर्षण गराउँदै सो आयोजनामा प्रदान गरिएको रकम आगामी आर्थिक वर्षहरूमा प्रदान गरिने अन्य अनुदान रकमबाट कट्टा गर्न सक्ने छ।

११. आयोजनाको कार्य तोकिएको समयावधी भित्र सम्पन्न गर्नु पर्ने : सम्पूरक अनुदानबाट सञ्चालनमा रहेका आयोजना वा कार्यक्रम तोकिएको समय अवधिभित्र सम्पन्न गरी सक्नुपर्नेछ।

१२. योजनाको संचालन र कार्यान्वयन : (१) योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्दा सोको पारदर्शी, एवं प्रभावकारी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा जोड दिनु पर्नेछ।

(२) आयोजना तथा कार्यक्रमको ठेक्का प्रकृया पारदर्शी र प्रतिस्पर्धात्मक गर्नको लागि ई-विडिडअपनाउन सक्नेछ रबिल भूत्तानी दिइँदा बैङ्किङप्रणालीको प्रयोग गरी भूत्तानी दिनु पर्नेछ।

(३) योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा कामको गुणस्तरमा विशेष ध्यान पुऱ्याउनु पर्नेछ। सोको लागि नागरिक समाज एवं लाभान्वित वर्ग र समूदायबाट समेत निगरानी गर्ने प्रणालीको विकास गर्नु पर्नेछ।

(४) सम्पूरक अनुदानमा सञ्चालन गरिने परियोजनामा कन्टिन्जेन्सी बापत लागतको दुई प्रतिशत भन्दा बढी राख्न पाइने छैन।

१३. अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था : (१) सम्पूरक अनुदानबाट संचालन हुने आयोजना तथा कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा लक्षित प्रतिफल प्राप्त हुने गरी भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित स्थानीय तहको उप प्रमुखको अध्यक्षतामा रहने योजना कार्यक्रम अनुगमन समितिले नियमित रूपमा अनुगमन गरी प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) सम्पूरक अनुदानबाट स्थानीय तहले संचालन गरेका योजना तथा कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार अनुगमन गर्न देहायको अनुगमन समिति रहनेछः

(क) योजना कार्यान्वयन हुने क्षेत्रबाट प्रदेश सभामा निर्वाचित/मनोनित सदस्य -अध्यक्ष

(ख) सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
-सदस्य

(ग) क्षेत्रगतमन्त्रालयको सचिवले तोकेको अधिकृत स्तरको एक प्राविधिक
-सदस्य

(घ) आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयको योजना हेर्ने अधिकृतस्तरको प्रतिनिधि

-सदस्य सचिव

(३) उपदफा (२) बमोजिमको अनुगमन समितिले अनुगमन गरी मन्त्रालय समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।

(४) अनुगमन समितिले आवश्यक राय सुझाव उपलब्ध गराउन सक्नेछ। यस्तो राय सुझावको पालना गर्नु सम्बन्धित स्थानीय तहको कर्तव्य हुनेछ।

परिच्छेद-६

विविध

१४. प्रतिवेदन गर्नुपर्ने: सबै स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रमा सम्पूरक अनुदानबाट संचालित आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको दफा १३ को उपदफा (१) बमोजिम प्रगति प्रतिवेदन चौमासिक रूपमा मन्त्रालय समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

१५. बाधा अडकाउ फुकाउने: यस कार्यविधि कार्यान्वयनको सम्बन्धमा प्रकृया सरलीकरण गर्ने, अनुसूची हेरफेर गर्ने जस्ता विषयमा मन्त्रालयले आवश्यक निर्णय गर्न सक्नेछ ।
१६. प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यस कार्यविधिमा उल्लेख भएका कुराहरु प्रचलित कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म प्रचलित कानून बमोजिम नै हुनेछ ।

अनुसूची

(कार्यविधिको दफा ७ सँग सम्बन्धित)

समपूरक अनुदान माग गर्ने निवेदन

स्थानीय तहको नाम :

जिल्ला :

फोन,फ्याक्सर इमेल :

कार्यक्रम वा आयोजनाको नाम :

कार्यक्रम वा आयोजना सम्पन्न गर्न लाग्ने समय :

कार्यक्रम वा आयोजनाबाट लाभान्वित संभाव्य जनसंख्या :

कार्यक्रम वा आयोजनाको कूल लागत रु. :

कूल लागतमा स्थानीय तहको अनुपात रकम :

अन्य, निजी तथा सामुदायिक संघ संस्थाको लागत सहभागिता अनुपात रकम :

प्रदेश सरकारले व्यहोर्ने रकम :

आवश्यक संलग्न कागजातहरु :

१. ....

२. ....

३. ....

दस्तखत :

नाम :

पद:

मिति :

□□□